

ГУНДИ

КАКЪВТО НЕ ГО ПОЗНАВАТЕ

© Елица Младенова, Георги Иванов, Добромир Добрев,
Кристиан Иванов, автори, 2018 г.
© Петър Спасов, снимки 163–179 стр., 2018 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, корица, 2018 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2018 г.

ISBN 978-954-398-559-3

Елица Младенова ■ Георги Иванов ■ Добромир Добрев
Кристиан Иванов

ГУНДИ

КАКЪВТО НЕ ГО ПОЗНАВАТЕ

УНИКАЛНИ СНИМКИ

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“, 2018 г.

От авторите

Георги Аспарухов живее само 28 години и за това кратко време се превръща във вероятно най-обичания български футболист.

Минава като комета през родния спорт, преди да изгори в жестока автомобилна катастрофа на 30 юни 1971 г.

Гунди щеше да навърши 75 години на 4 май 2018 г., ако Бог не го бе прибрал толкова рано в небесния отбор на звездите.

Годишнината от неговото рождение е поводът в тази книга да бъдат събрани 28 истории за футболната легенда.

Точно колкото са годините, които Аспарухов бе на този свят. Внимателно са подбрани 28 уникални авторски снимки на големия майстор в спортната фотография Петър Спасов.

Предоставени лично от него, за изданието, което държите в ръцете си, тези кадри ще пазят завинаги магията на Гунди. Сега те са част и от вашата лична колекция, а един ден ще я разгръщат и децата ви.

Историята, които ще прочетете тук, са събрани от авторите през техния журналистически път. Лични срещи с най-близките хора на Аспарухов ще го разкрият пред вас в светлина, в която не сте го виждали.

С благодарност към всички, които помогнаха тази книга да стигне до вас, ви пожелаваме приятно четене!

Преди много години децата на София не знаели какво е телевизия, компютър, смартфон. Как се забавявали? С приятел, на улицата, на полянките в крайните квартали. В мур. Размисли. Интересни. С победители и победени. Едно височко, тънничко момченце прекарвало всяка свободна минута навън, с топка в крака. Парцалена. Ушита от баба му.

Аз не съм познавала това момченце. Срещнах го години по-късно. Отново с топка, истински... в бейбоня. Повярвайте ми, беше много добър. Само че неговата любов го закаше на друго ниво - футболното. И той тръгна след вълнявата си любов. Носеше я в сърцето си когато играеше за Левски и за Бзга-рия. Любовта към великата игра и към неговия Левски беше с него до края на живота му.

Той е Георги Астарухов - Гужди.

Пролог

Преди много години децата на София не знаели какво е телевизия, компютър, смартфон. Как се забавлявали? С приятели. На улицата, на полянките в крайните квартали. В игри. Различни. Интересни. С победители и победени. Едно височко тъничко момченце прекарвало всяка свободна минута навън, с топка в крака. Парцалена. Ушита от баба му.

Аз не съм познавала това момченце. Срещнах го години по-късно. Отново с топка, истинска... волейболна. Повярвайте ми, беше много добър. Само че неговата любов го чакаше на друго игрище – футболното. И той тръгна след голямата си любов. Носеше я в сърцето си, когато играеше за „Левски“ и за България. Любовта към великата игра и към неговия „Левски“ беше с него до края на живота му.

Той е Георги Аспарухов – Гунди.

От Лита

Аспарух Рангелов и сестра му Дочка, баща и леля на Гунди

Запазената старинна постройка в двора на семейство Рангелови
в село Беренде

1. Бомба разрушава рогната къща на Гунди

Иван Димитров силно изчиства топката.

Тя полита към центъра.

Георги Аспарухов скача да я посрещне.

Побеждава английския си съперник, който пада на земята.

Гунди се обръща и поема към вратата на противника.

Удря за втори път топката с глава.

„Това е Аспарухов!“ – отбелязва коментаторът на мача.

„Уембли“ реве.

Край страничната линия реве и треньорът Стефан Божков.

Всички резерви са скочили на крака.

И българските, и английските.

Аспарухов тръгва на дрибъл.

Задминал е един защитник.

Друг се опитва безуспешно да го догони.

„Вече са един на един!“ – отбелязва английският коментатор.

Гунди мушва топката между краката на последния противников играч.

Изпреварва и него.

Влиза в наказателното поле.

„Това е добър шанс!“ – казва коментаторът.

Вратарят на англичаните се опитва да излезе напред и да спре българина. Вече е късно.

С диагонален удар Гунди праща топката във вратата на Англия пред невярващата седемдесет и пет хилядна публика.

1:0 за България!

Нашите се регръщат.

Англичаните стоят с ръце на кръста и клатят глави.

Коментаторът няма какво да каже и дълго мълчи.
Така се ражда една легенда...

Когато бебешки плач оглася иначе спокойната уличка „Братя Пешеви“ в софийския квартал „Редута“, всички наоколо разбират – той се роди! Денят е 4 май 1943 г.

Прекрасна е онази пролет. Дръвчетата вече са нацъфтели, врабчета чуруликат разпалено в двора на едноетажната, но спретната къщурка, на чиято порта пише №12.

И докато майското слънце напича по-силно от всякога в този ден, една майка и един татко се радват на своята рожба. Нов живот е дошъл на Земята. Една звезда с ярка светлина изгрыва на небосклона.

Той е Гошко.

Георги Аспарухов Рангелов!

Или както по-късно ще стане известен – Гунди. Първородният син на Аспарух и Мария. Тогава никой не предполага, че това дребно, увито в пелени човече някой ден ще се превърне в най-изкусния футболист на своето време. В един от най-достолепните български спортисти! Един магьосник на зеления терен, за когото ще се говори с любов и уважение дори 75 години по-късно. Един живот, който никога няма да угасне. Една личност, която ще остане във вечността...

Сякаш по-щастлив от самите родители в този ден е дядо Геро. Така всички наричат Герасим, чорбаджията на къщата. Усмивката не слиза от брадясалото му и набраздено с бръчки лице. Толкова време е чакал своя внук. Толкова тегоби е преживял. Сам с двете си ръце е построил тази къщичка, в която проплаква Гошко.

Герасим не е кореняк софиянец. Родът му идва от село Беренде, строено на един баир в насечена и труднодостъпна гориста местност между градовете Драгоман и Годеч.

От малък дядо Геро е свикнал на къртовски труд, него работата не го плаши.

Като малък семейството му имало няколко декара нивички, пръснати из най-западните части на Балкана. Малко, но достатъчно, за да се изхранват. После става писар в селото. По онова

време в Беренде се залюбва с Иванка. Най-личната мома в селото. След това се и оженва за нея. Тази баба Иванка, която по-късно ще шије от парцали първите топки на малкия си внук Гошко.

Без тях едва ли малчуганът от „Редута“ щеше да се запали още от най-ранна възраст по футбола и от сутрин до вечер да гони кълбото на поляната. Но затова по-късно. Иванка се грижи за селскостопанската работа и за дома. Немоцията и трудните години между двете световни войни принуждават Герасим да напусне родната къща в Беренде. Той и Иванка пристигат в София заедно с децата си. Намира си работа, като отваря дюкян към военните в близост до Интендантството.

По онова време на един хълм край София се образува малка махала с няколко ниски къщи, наречена „Слатински редут“. През руско-турската освободителна война 1977–1978 година там са разположени турските войници. Много кръв е пропита в земята под хълма, който е стратегическо място за наблюдение на Софийското равно поле. Та именно на това възвишение Геро хвърля око. На баира цената на земята е по-ниска, отколкото долу в самата София. Дълго време Герасим разпитва, докато най-накрая през 1927 година един шоп от тогавашното село Слатина не му продава парцел от 2 декара. Всички спечелени и скътани пари от Геро отиват да си построи къщичката там. А тя трябва да бъде досущ като бащината от село Беренде – с три стаи и малка одая. Спретнали я, станала чудна.

Макар и бедно, щастливи живеят Герасим и Иванка. Четири деца отглеждат те в дома си в „Редута“. Кръщават ги Мара, Дочка, Зорка и Аспарух. Та затова и години по-късно дядо Геро толкова се радва на раждането на внук си Гошко. Радва се и за сина си Аспарух, който за първи път става татко.

Докато трите дъщери постепенно една след друга отлитат от бащината къща на Геро, Аспарухчо се изучава, отбива военната служба и се връща отново там, в „Редута“.

Най-голямата от сестрите – Мара, се премества с мъжа си близо до баня „Мадара“ на ул. „Доспат“ и бул. „Прага“. Друга – Зорка, намира любовта в съседна къща до родната си и заживява там. Последна семейното гнездо напуска третата сестра –

Дочка. Тя става главен счетоводител и се омъжва за най-добрия български лекоатлет на дълги дисциплини по онова време Траян Григоров.

Аспарух завършва средно политехническо училище в София. Още тогава започва да го влече да поправя велосипеди, мотоциклети и коли. Отива войник в Казанлък. След казармата остава в Града на розите и започва работа в завода за ремонт и производство на самолети. Мечтата му е да учи за авиоинженер в Германия. Така и не я осъществява, защото не успява да събере достатъчно пари и да замине на Запад. Освен един от най-добрите занаятчий Аспарух има и спортни заложби. По работническа линия участва в много футболни надпревари. Бързо забелязват таланта му и той става един от най-добрите футболисти в Казанлък по онова време. След това рита още за отборите на „Борислав“ (Първомай) и софийския „Шипка“.

Когато Аспарух се прибира в столицата, среща Мария. Онова момиче с най-прекрасната усмивка, която някога е виждал. Тя е съученичка и най-добра приятелка на сестра му Дочка от Полиграфическата гимназия. Мария живее в софийското село Войнеговци и когато няма с какво да се прибере, остава при своята дружка в „Редута“. Така се запознава с Аспарух. Любовта им е чиста и истинска. През 1942 година сключват църковен брак.

Година по-късно се ражда и Гошко. Тогава татко му Аспарух постъпва на работа като шлосер в трамвайното депо. Дори става шеф на бригада. Мария, или леля Миче, както я наричат близките и комшиите, работи като плетачка. Никога нямат възможности да забогатеят. Особено в онези тежки години на Втората световна война, когато Гунди е само на годинка.

В периода 4 януари – 1 септември 1944 година са бомбардирани 131 населени места у нас, убитите са поне 1276, най-малко 1381 са ранени. Пуснатите бомби са над 43 954. Една от тях пада точно в двора на семейство Рангелови в „Редута“. Бомбата на англо-американските авиационни сили разрушава половината от къщата, но за щастие, всички оцеляват. Атаките точно в този район не са случайни. Квартал „Редута“ е мишена на бомбардировачите, тъй като под него е построен огромен бункер, който

съществува и до днес. Той се е използвал за последно точно през Втората световна война. Там са съхранявани зенитните оръдия на нашата войска. Заради бомбардировките част от жителите на квартала се изселват от къщите си.

След разрушенията се налага известно време Геро и Иванка да живеят в допълнителна пристройка, обособена като лятна кухня. Аспарух работи в Главна техническа работилница в „Красно село“. Годините им с Мария минават в кътане на всяка стотинка. Целта е да спестят достатъчно за солидна семейна къща.

Военните години отминават, а малкият Гунди не помни нищо от тях. Него все към топката го тегли. Едва проходил, синът на Аспарух и Мария вече гони кълбото. Ако такова изобщо се намери, защото в онези времена топките са истински кът. Баба Иванка е станала майстор с губерката. Събира стари парцали, кълчища и крои. Какво да прави, нали внучето ѝ по цял ден за това я моли. А в игрите парцалените топки се късат. И така всеки път се налага да се шият нови и нови...

Някога зимата в София е люта. Не като сегашните. Натрупва метър сняг. Едва тогава малкият Гунди е залъгван да остави топката и временно да грабне кънките. Те са подарък на татко му Аспарух от италиански инженери, докато работи в Казанлък. На малчугана кънките са му твърде големи, но дядо му Геро измисля как да ги върже с тел върху детските обувчици. И така по цял ден Георги се пързала из стръмните снежни улици на „Редута“. Студът и снегът не го плашат, дори напротив. Само му липсва топката, но ще почака още малко и когато се стопи, отново ще рита навън. Сега гони парцаленото кълбо вътре в къщата. Понякога чупи прозорци, чаши и чинии, това са белите на невръстния Гошко, който иначе е послушно дете.

Родната къща на дядо Геро в село Беренде вече е съборена. Останала е само една от селскостопанските постройки в двора. Тя се намира на високо. Сякаш е кацнала на втория ред над останалите съседни къщи. Някога селото е кипяло от живот. Името му е дадено от печенежкото племе, наречено берендеи. То се преселило на територията на България след разгромна загуба на бойното поле в сражение с Киевска Русия през XI в. Друга

част от племето се заселва в Пернишко, където също има село с името Беренде.

Когато Гошко е малко дете, драгоманското село кипи от живот, но той не прекарва ваканциите там, тъй като е далече, а семейството няма автомобил. Понякога го водят на другото му село, Войнеговци в Софийското равно поле, от което е майка му.

И до днес в Беренде се издига, макар и в окаян вид, гробищната църква „Свети Петър“, в която Геро и Иванка някога всяка неделя палят свещ. Средновековният храм има статут на паметник на културата. Съдържа уникален стенопис, датиращ от XIII в. Сега в Беренде живеят неколцина старци. Повечето от тях са там само през лятото, а зимата децата им си ги прибират по градовете.

Днес за имота се грижи Таня Рангелова, която е втора братовчедка на Георги. В селото асфалт няма. До него се стига единствено по тясно криволичещо между нивите пътче. През зимата Беренде е откъснато от света. Наоколо се чува само воят на прегладнелите вълчи глутници. Местните разказват, че хляб се доставя само два пъти седмично, и то ако не е натрупал дълбок сняг. Табелата на входа на селото отдавна е открадната. Сега на мястото ѝ стърчат само двата метални кола. Повечето къщи са запустели. Но каменните улички връщат към времената, когато дядо Геро е бил млад момък.

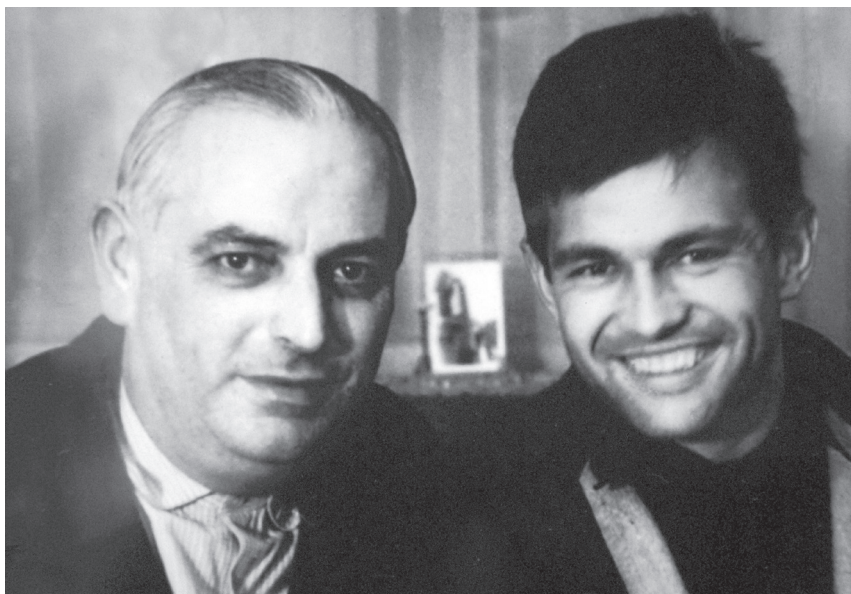
Запазената постройка е изключително стара – от кирпичени тухли, измазани с кал и слама. И до днес на портата стои законвана табела с избелял надпис №9. Случайно или не, номерът на адреса съвпада с този, който години по-късно ще се превърне в любим на Гунди и ще остане негова емблема за вечни времена.

„Тук е израснал и чичо Аспарух“, споделя братовчедка му Таня. Пред къщата се вижда огромен дъб, който расте там от незапомнени времена. Местните старци са категорични, че това е едно от най-старите живи дървета в България. Тук е още от годините на дядо Геро.

Георги Аспарухово. Това може да бъде новото име на малкото китно селце, сгушено в долината на река Нишава, само на няколко километра от сръбската граница. Инициативата в наши дни е

на бившия футболист на „Левски“ Стефан Павлов, по-известен като Фифи Перото. Един от най-добрите приятели на Гунди е категоричен, че легендата заслужава населено място да бъде кръстено на него. А какъв по-удачен избор от собственото му село?

Хората в Беренде знаят, че то може да смени името си. Всички документи за това вече са събрани и се очаква решението на общинския съвет в Драгоман. Най-възрастните местни жители си спомнят с добро за чичо Аспарух. Те нямат нищо против селцето да носи името на сина му – Георги. Хората се притесняват само за едно. Да не се наложи да сменят личните данни в документите си. Не разполагат с пари за това. Ако ще ги дават от джоба си, не искат преименуване.

Георги винаги е имал много силна връзка с татко си Аспарух
Така изглежда днес родната къща на Гунди в квартал „Регута“

